

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa

Korkeakoulujen tuloksia

Kevät 2022

Tässä esityksessä kuvataan erityisesti korkeakoulujen tuloksia.

- **Arvioinnin tehtävänä oli arvioida koulutusjärjestelmän kykyä vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa.**
- **Arviointi oli osa Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) Koulutuksen arviointisuunnitelmaa vuosille 2020-2023.**
- **Arviointi kohdistui ammatilliseen koulutukseen ja korkeakoulutukseen.**

”Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa”

TOISIN SANOEN

Miten ammatillisen koulutuksen järjestäjät, korkeakoulut, ohjaustoimijat, työnantajat, viranomaiset ja sidosryhmät toimivat yhdessä, kun työntekijöitä irtisanotaan kerralla paljon tai tarvitaan runsaasti lisää eri toimialoilla?

Arvioinnissa käytetyt arviointikysymykset

- 1. Miten ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen jatkuvan oppimisen palvelut ja osaamisen kehittämisen palvelut toimivat äkillisissä rakennemuutostilanteissa?**
 - 2. Miten korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien jatkuvan oppimisen palvelut ja osaamisen kehittämispalvelut vastaavat työikäisen väestön osaamisen kehittämisen tarpeisiin äkillisissä rakennemuutoksissa?**
 - 3. Mitkä tekijät edistävät ja estävät työ- ja elinkeinoelämän ja yksilöiden osaamistarpeisiin vastaamista äkillisissä rakennemuutostilanteissa?**
 - 4. Millaisia piirteitä toimivilla jatkuvan oppimisen kehittämispalveluilla on?**
- Lisäksi arvioinnissa oli tarkennettuja arviointikysymyksiä koulutusorganisaatioiden, työnantajien, yksittäisten henkilöiden ja ohjausjärjestelmän tasoille.**

Arvioinnissa oli mukana laaja joukko toimijoita

Suunnitteluvaiheen haastattelut

- Viranomaisten ja sidosryhmien kuulemiset arvioinnin teeman täsmentämiseksi

Arviointiryhmä

- Asiantuntemusta molemmilta koulutusasteilta, jatkuvasta oppimisesta, työvoimahallinnosta, aluekehittämisestä ja työttömyyskysymyksistä + opiskelijaedustus

Itsearviointikysely

- Korkeakoulut (N = 34), joista 21 ammattikorkeakoulua ja 13 yliopistoa

Puunjalostusteollisuuden ja akkuteollisuuden rakennemuutokseen liittyvien toimijoiden haastattelut

- 59 eri organisaatiota, joista 12 korkeakoulua
- 89 haastateltavaa

Lue koko raportti Karvin verkkosivuilla

<https://karvi.fi/publication/koulutusjarjestelman-kyky-vastata-jatkuvan-oppimisen-haasteisiin-akillisissa-rakennemuutostilanteissa/>

- Raportin luku 4 sisältää kuvaukset toimivan koulutusorganisaation ja toimivan koulutuspalvelun piirteistä äkillisissä rakennemuutostilanteissa.
- Raportin luku 11 sisältää koko arviointia koskevat johtopäätökset.
- Raportin luku 12 sisältää eri toimijoille arvioinnissa annetut suositukset.

Äkilliset rakennemuutokset ovat jo arkipäivää korkeakouluille

Toistuvat työmarkkinoiden äkilliset rakennemuutokset koskettavat suurta osaa korkeakouluja.

Korkeakouluista noin kahdeksalla kymmenestä on jo kokemusta koulutuspalveluiden toteuttamisesta työelämän nopeissa muutostilanteissa.

**Korkeakoulujen arviot äkillisten rakennemuutosten
aiheuttamista yleisimmistä vaikutuksista
koulutuspalveluihin 2018-2021
(n = 26)**

**42 % vastaajista oli sekä lisännyt, muuttanut sisällöllisesti
ja kehittänyt uusia koulutuspalveluja**

**15 % vastaajista oli sekä lisännyt että kehittänyt uusia
koulutuspalveluja**

15 % vastaajista oli kehittänyt uusia koulutuspalveluja

Äkillisen rakennemuutoksen luonne vaikuttaa kykyyn

Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin negatiivisissa rakennemuutostilanteissa on melko hyvä.

Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin positiivisissa rakennemuutostilanteissa on tyydyttävä.

Korkeakoulujen kesken on vaihtelua

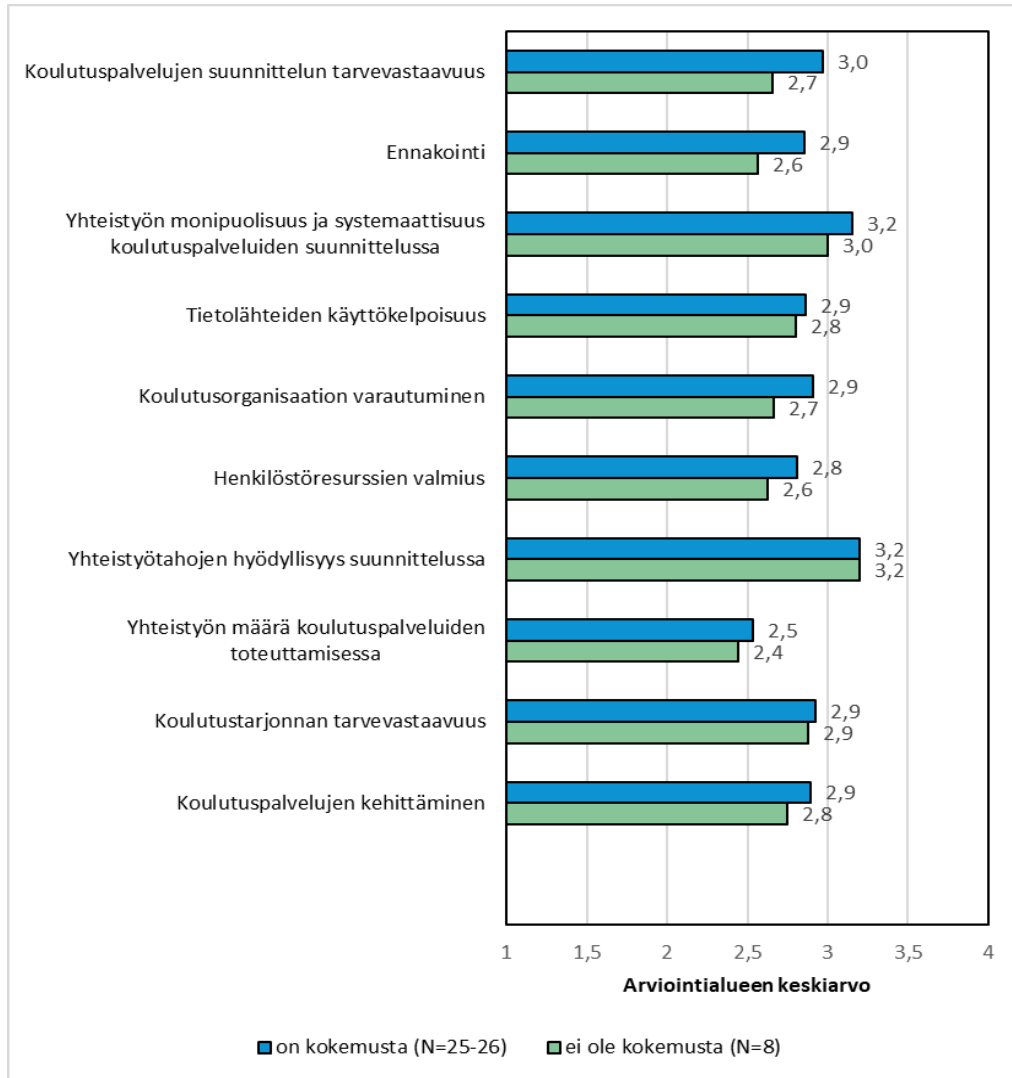
Korkeakoulujen kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa on keskimäärin hyvä.

Kyvyssä on kuitenkin vaihtelua korkeakoulujen ja niiden eri toimintojen välillä. Myös AVI-alueiden välillä on vaihtelua.

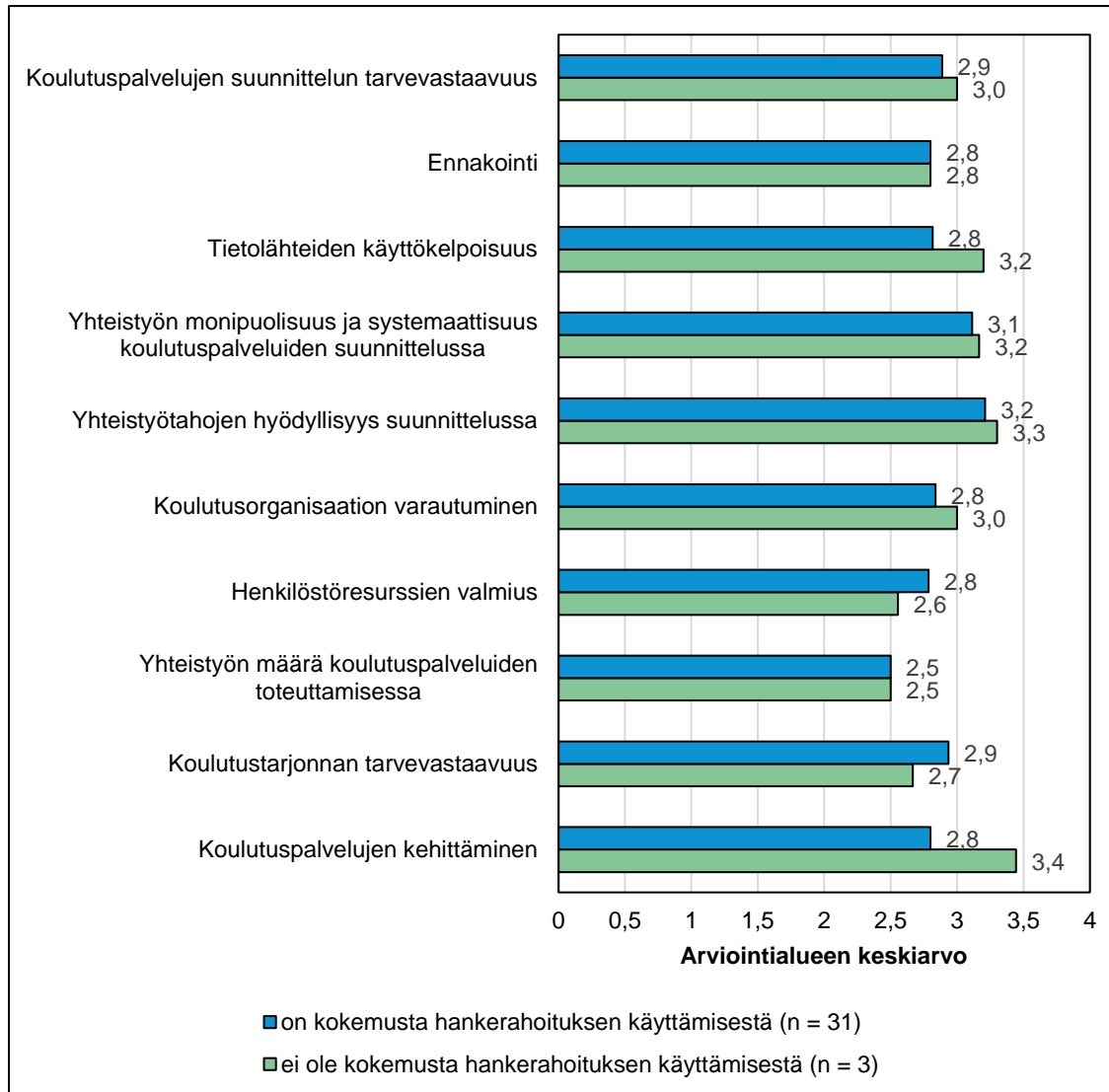
**Korkeakoulujen kykyä toimia
äkillisissä
rakennemuutostilanteissa arvioitiin
10 temaattisella summamuuttujalla**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

- **Summamuuttujat muodostettiin korkeakoulujen itsearviointivastauksista (asteikot 1-4). Taustamuuttujana kokemus koulutuspalveluiden toteuttamisessa työelämän nopeissa muutostilanteissa.**
- **Koulutuspalveluiden suunnittelu näyttäytyy korkeakoulujen erityisenä vahvuutena.**
- **Yhteistyö työnantajien ja sidosryhmien kanssa koulutuspalveluiden toteuttamisessa on kehittämiskohde.**
- **Arviot olivat keskimäärin hieman parempia niiden korkeakoulujen ryhmässä, jolla oli kokemusta koulutuspalveluiden toteuttamisesta työelämän nopeissa muutostilanteissa.**

- **Summamuuttujia tarkasteltiin myös käyttämällä taustamuuttujana kokemusta hankerahoituksen käyttämisestä työikäisen väestön koulutuspalveluiden kehittämiseen 2018-2021.**
- **Pääosalla korkeakouluista oli ko. kokemusta.**
- **Pääosassa summamuuttujia hankerahoituksen käyttö ei näkynyt itsearviointien tuloksissa merkittävänä eroina.**
- **Poikkeuksena oli koulutuspalveluiden kehittäminen, jossa ne korkeakoulut, jotka eivät olleet käyttäneet hankerahoitusta, arvioivat kykynsä kehittämisessä keskimäärin paljon paremmaksi.**

**Korkeakoulut arvioivat
toimintaansa neliportaisella
asteikolla:
puuttuva-alkava-kehittyvä-edistynyt**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

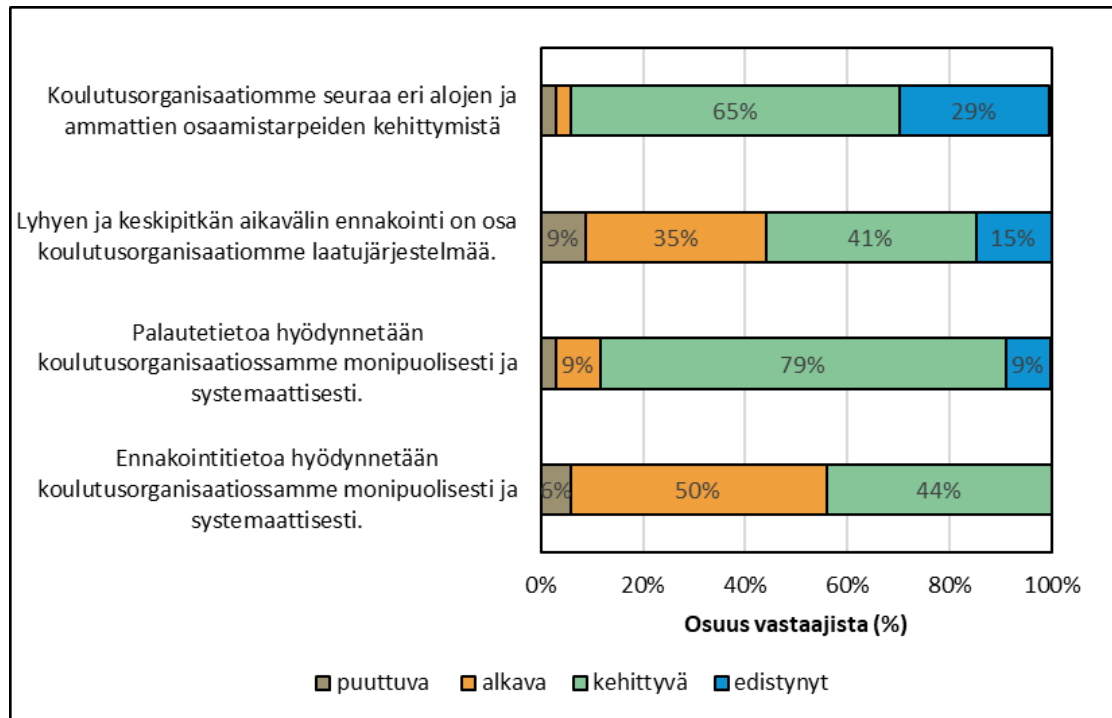
Korkeakoulujen vahvuuksia työikäisen väestön koulutuspalveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa

- Työikäiselle väestölle suunnattujen koulutuspalveluiden parantaminen näkyy korkeakoulujen strategioissa.
- Yhteistyötahot, kuten työnantajat, nähdään laajalti hyödyllisinä työikäiselle väestölle suunnattujen koulutusten suunnittelussa.
- Yksittäisten henkilöiden tarpeisiin vastataan esimerkiksi joustavilla hakeutumismenettelyillä ja opintojärjestelyillä.
- Palautetieto (opiskelijapalautteet, työnantajapalautteet) nähdään hyvin käyttökelpoisena työikäiselle väestölle suunnattujen koulutusten kehittämisessä.

Korkeakoulujen kehittämiskohteita

- **Ennakoinnin kytkös laatujärjestelmiin koulutusorganisaatioiden toiminnassa.**
- **Tietojohtaminen ja seurantatiedon hyödyntäminen osana työikäisen väestön koulutuspalveluiden suunnittelua.**
- **Työikäiselle väestölle suunnattujen koulutuspalveluiden vaikutusten arviointi (esim. työllistyminen).**
- **Yhteistyö koulutuspalveluiden toteuttamisessa erityisesti työnantajien kanssa.**
- **Henkilöstön rekrytointi työelämän nopeissa muutostilanteissa koulutuspalveluiden toteuttajiksi.**

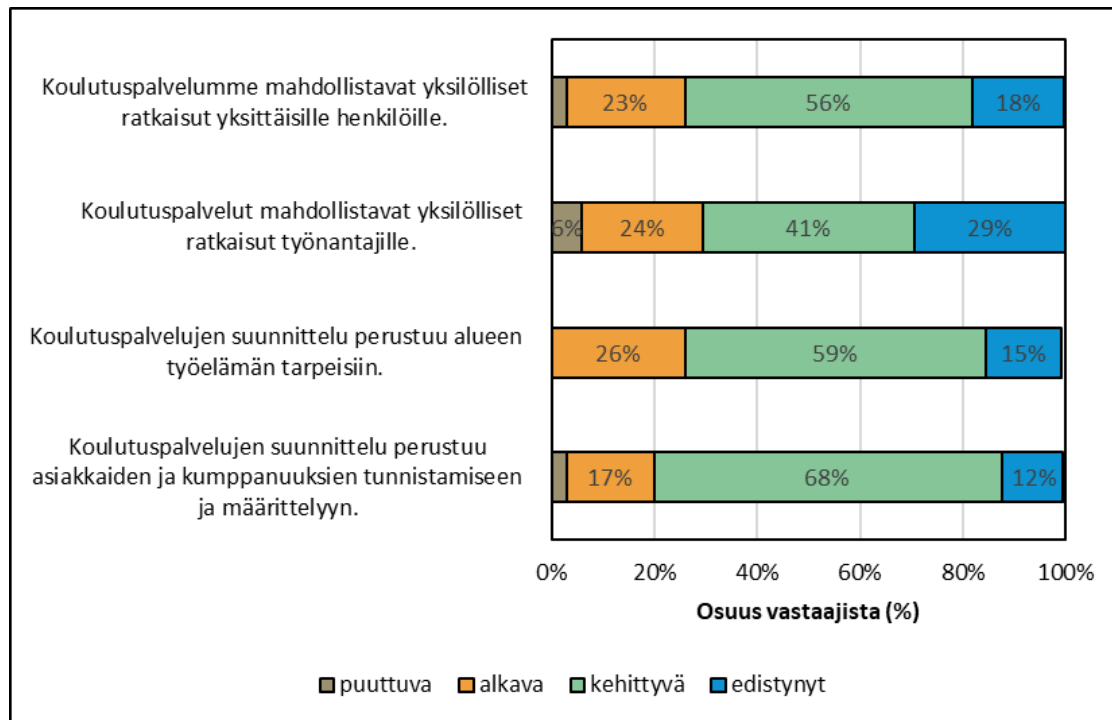
Ennakoinnissa ja ennakoitiedon hyödyntämisessä on haasteita

(n=34 korkeakoulua)

- **Alojen ja ammattien osaamistarpeiden seuraaminen on korkeakoululaitoksen vahvuus.**
- **Palautetiedon hyödyntäminen työikäisen väestön koulutusten suunnittelussa toimii jo.**
- **Ennakointitiedon hyödyntämisessä sen sijaan on kehittämistarpeita.**
- **Ennakoinnin roolia korkeakoulujen laatu järjestelmissä pitää kehittää.**

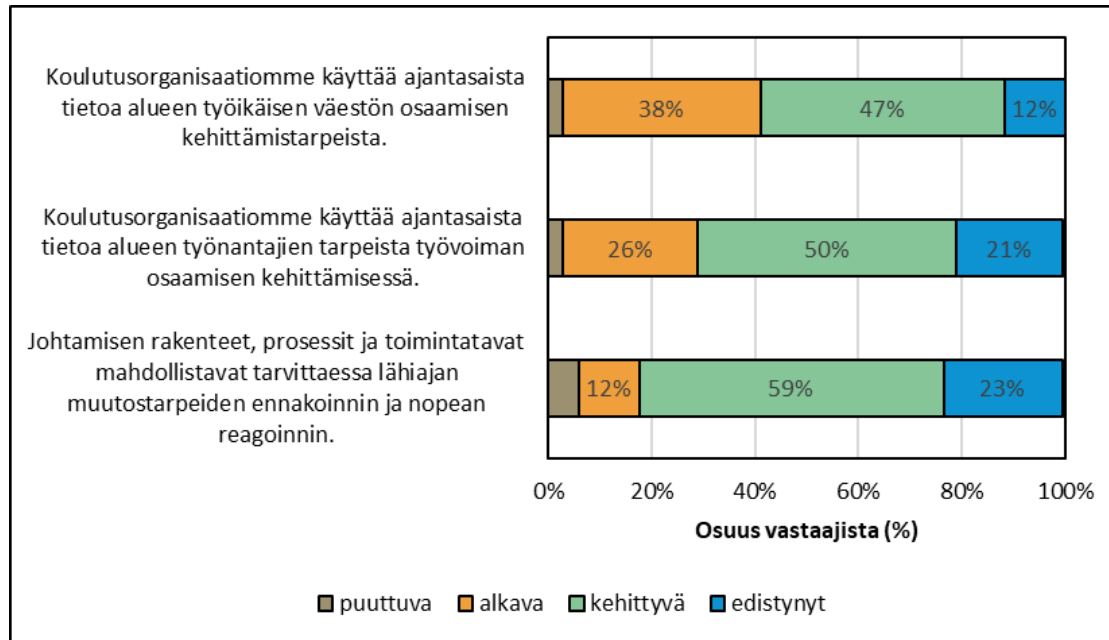
Asiakkaiden ja kumppanuuksien tunnistaminen on korkeakoulujen vahvuus

- **Koulutuspalveluiden suunnittelussa on melko paljon vaihtelua sen mukaan, kuinka hyvin ne mahdollistavat yksilölliset ratkaisut työnantajille.**
- **Noin kolme neljästä korkeakoulusta on vähintään kehittyvällä tasolla alueen työelämän tarpeiden huomioinnissa koulutuspalveluiden suunnittelussa.**

(n=34 korkeakoulua)

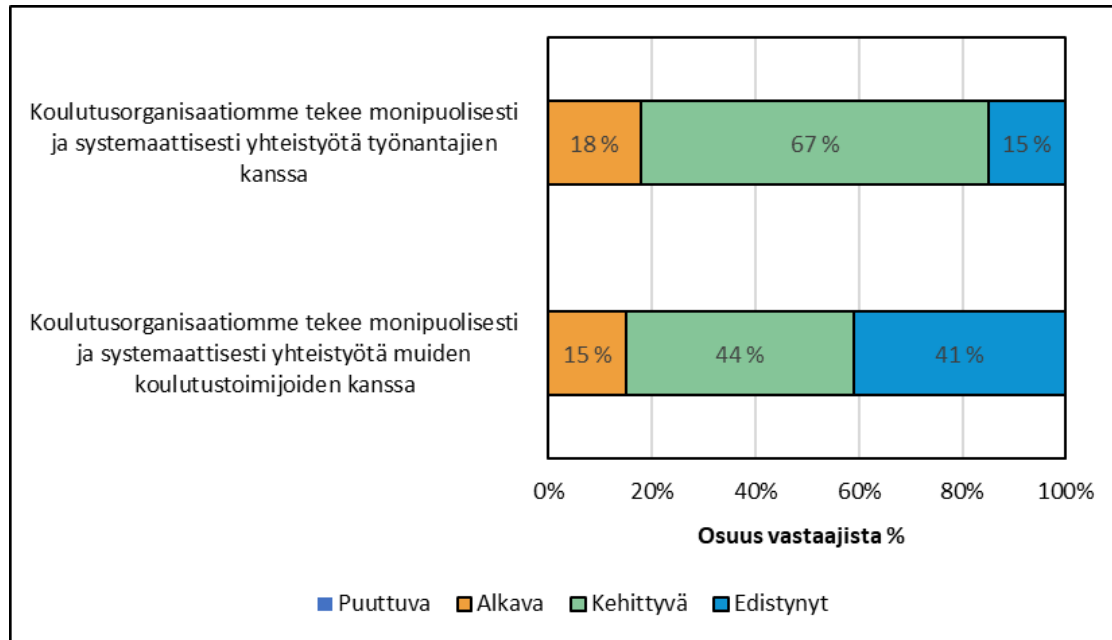
Prosessit ja johtaminen toimivat – työikäisen väestön osaamistarpeita koskevan tiedon käyttö on kehittämiskohde

- **Pääosalla korkeakouluista on menettelyitä muutostarpeiden ennakointiin ja nopeaan reagointiin muutostilanteissa.**
- **Korkeakoulut käyttävät toimintansa suunnittelussa enemmän työnantajien tarpeisiin liittyvää tietoa kuin tietoa työikäisen väestön osaamistarpeista.**

n=34 korkeakoulua

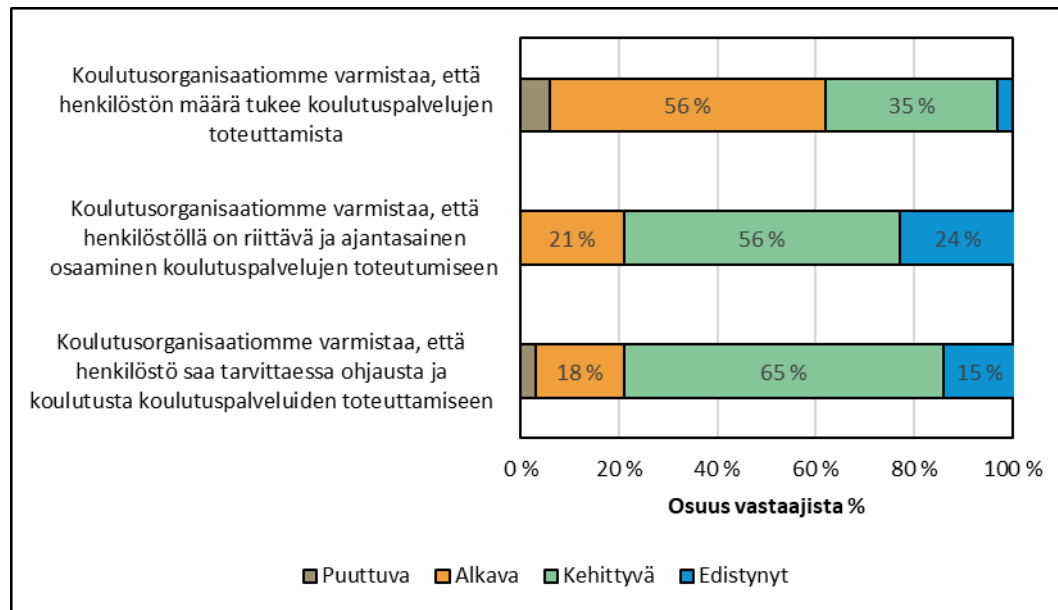
Yhteistyö muiden koulutustoimijoiden kanssa on kehittynyttä

- **Monipuolinen ja systemaattinen yhteistyö muiden koulutustoimijoiden kanssa työikäisen väestön koulutuspalveluiden suunnittelussa on korkeakoulujen vahvuus.**
- **Myös työnantajien kanssa tehtävä yhteistyö on jo monissa korkeakouluissa kehittynyttä, mutta noin viidennes on määritellyt sen alkavalla tasolla olevaksi.**

(n=34 korkeakoulua)

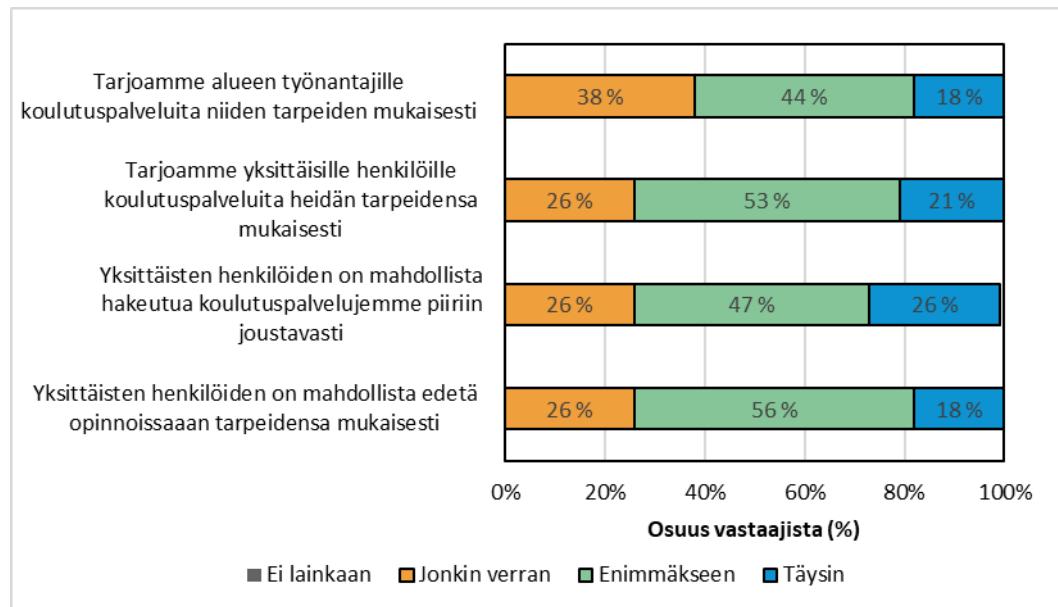
Henkilöstön saatavuus on pullonkaula korkeakouluissa

- **Yli puolet korkeakouluista on arvioinut, että henkilöstön määrä on haaste äkillisissä rakennemuutostilanteissa.**
- **Erityisesti tämä koskee tilanteita, joissa muut työnantajat kilpailevat samoista osaajista, kuten tekniikan alan koulutuksessa.**

(n=34 korkeakoulua)

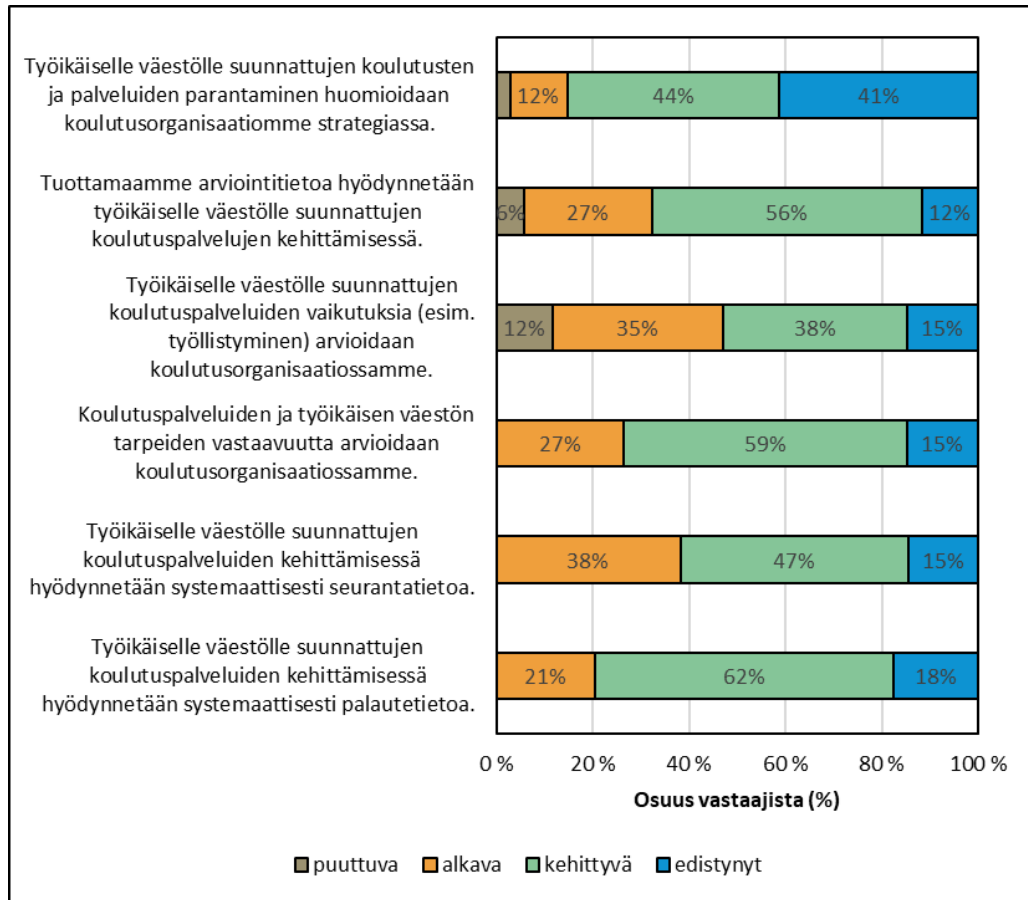
Yksittäisten henkilöiden tarpeisiin vastataan jo hyvin äkillisissä rakennemuutostilanteissa

(n=34 korkeakoulua)

- **Työnantajien tarpeisiin vastaaminen äkillisissä rakennemuutostilanteissa on kehittämiskohde lähes neljällä kymmenestä korkeakoulusta.**
- **Yksittäisten henkilöiden tarpeisiin vastataan jo keskimäärin hyvin; toimijoiden välillä on vaihtelua erityisesti joustavissa hakeutumismahdollisuuksissa.**

Työikäisen väestön koulutuspalveluiden parantaminen näkyy korkeakoulujen strategioissa

- **Palautetiedon hyödyntäminen työikäisen väestön koulutuspalveluiden kehittämisessä on myös kehittyneellä tasolla.**
- **Kehittämiskohteita ovat osassa korkeakouluja seurantiedon hyödyntäminen kehittämisessä sekä työikäisen väestön koulutuspalveluiden vaikutusten arviointi.**

**Korkeakoulujen näkemyksiä
työikäiselle väestölle
koulutuspalveluiden suunnittelussa
käytettävästä tiedosta**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Opiskelijapalautteista saatava tieto 80 %
Opintojen etenemisen ja koulutusten suorittamisen seurannasta saatava tieto 77 %
Koulutusorganisaation säännöllisestä itsearviointista saatava tieto 74 %
TEM:n tuottama ennakointitieto 69 %
Työnantajakumppaneille suunnatuista palautekyselyistä saatava tieto 65 %
Koulutusorganisaation säännöllisestä ulkoisesta arvioinnista saatava tieto 65 %
TE-toimistoista saatava tieto 63 %
ELY-keskusten tuottama ennakointitieto 63 %
Koulutuksia suorittaneiden työllistymisseurannoista saatava tieto 62 %
Maakuntaliittojen tuottama ennakointitieto 60 %
Työmarkkinajärjestöjen tuottama ennakointitieto 56 %
Kauppakamarien tuottama ennakointitieto 55 %
Mediasta saatava tieto 49 %
Opetushallituksen tuottama ennakointitieto 47 %
Henkilöstön kehityskeskusteluista saatava tieto 41 %

- **Korkeakouluja (n =27-34) pyydettiin arvioimaan neliportaisella asteikolla tietolähteiden käyttökelpoisuutta koulutuspalveluiden suunnittelussa.**
- **ei käyttökelpoista (1) – osittain käyttökelpoista (2) – enimmäkseen käyttökelpoista (3) – täysin käyttökelpoista (4).**
- **Tietolähteet on asetettu järjestykseen siten, että %-osuus kuvaa vastaajien yhteenlaskettua osuutta kahdessa ylimmässä luokassa.**

Ennakointitiedon käyttökelpoisuus on keskeinen kehittämiskohde

- Korkeakoulujen arvioissa **käyttökelpoisimmiksi tietolähteiksi** työikäiselle väestölle suunnattujen koulutuspalveluiden suunnittelussa oli arvioitu opiskelijapalautekyselyistä, opintojen etenemisen ja koulutusten suorittamisen seurannasta sekä koulutusorganisaation säännöllisestä itsearvioinnista saatava tieto.
- Koulutusorganisaatiot vastaavat itse kyseisten tietojen tuottamisesta ja tietojen käsittely kuuluu tyypillisesti laadunhallinnan menettelyihin.
- **Varsinainen ennakointitieto** koettiin vastaajien parissa keskimäärin vähemmän käyttökelpoiseksi työikäiselle väestölle suunnattujen koulutuspalveluiden suunnittelussa kuin koulutusorganisaatioiden kokonaan tai osittain itse tuottama seuranta- ja palaute- ja arviointitieto.

Koulutustoimijat toivovat keskitetyemmin saatavilla olevaa synteesitytöä toimintansa tueksi

Ennakkoinnin kansallisia kehittämiskohteita ovat

- tiedon pirstaleisuuden vähentäminen ja keskittäminen saataville yhteen kanavaan
- synteesitytöön tuottaminen kansallisesti ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen käyttöön
- toimialakohtaisen tiedon saatavuuden parantaminen
- sekä ennakkointitiedon ajantasaisuuden ja nopean saatavuuden parantaminen

Korkeakoulujen välillä on eroja

- Ennakkointitiedon puutteet koetaan vaihtelevasti esimerkiksi alakohtaisten syiden vuoksi tai sen mukaan, kuinka suuret resurssit kullakin koulutusorganisaatiolla on käytettävissään omaan ennakkointitoimintaansa.
- Myös opetuskieli ja AVI-alue vaikuttavat jonkin verran siihen, miten käyttökelpoiseksi nykyinen ennakkointitieto koetaan.

Korkeakoulujen näkemyksiä yhteistyökumppanien hyödyllisyydestä työikäisen väestön koulutuspalveluiden suunnittelussa

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Isot työnantajat (90 %)
Pienet ja keski suuret työnantajat (87 %)
Yliopistot (79 %)
TE-toimistot (76 %)
ELY-keskukset (74 %)
Opiskelijat (73 %)
Ammatillisen koulutuksen järjestäjät (73 %)
Maakuntaliitot (68%)
Kunnat (61 %)
Ammattikorkeakoulut (61 %)
Yksinyrittäjät ja ammatinharjoittajat (59 %)
Vapaan sivistystyön toimijat (38 %)

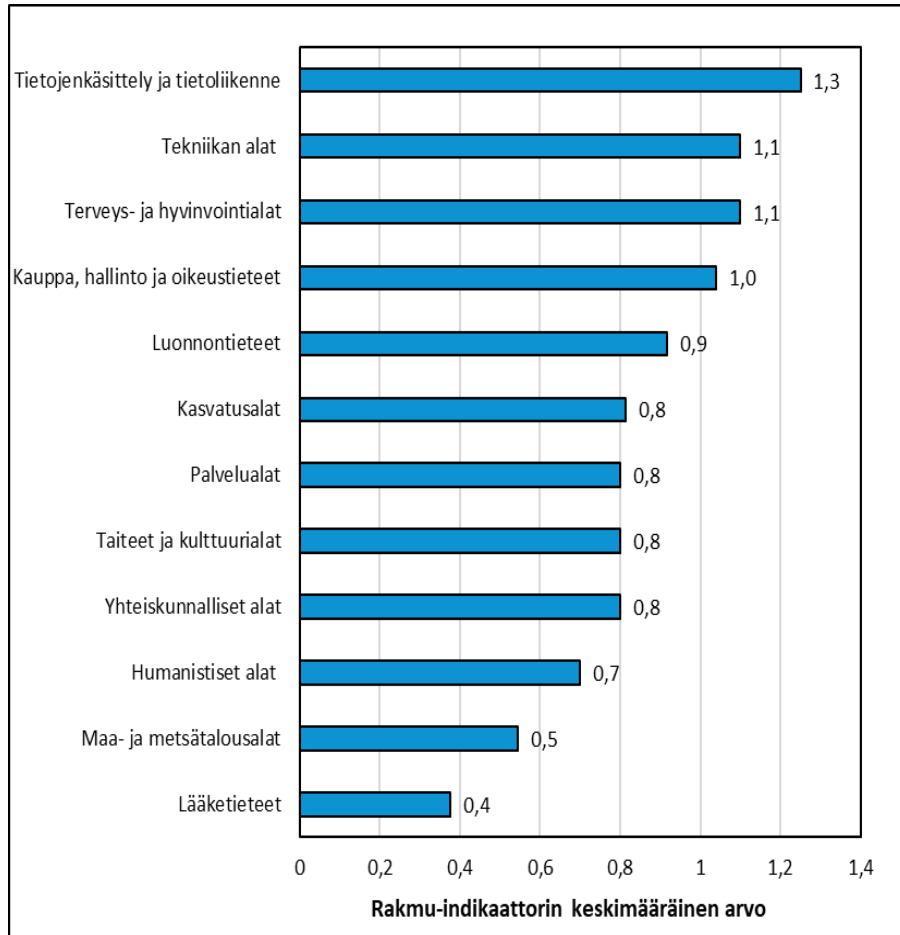
- Korkeakouluja (n = 34) pyydettiin arvioimaan neliportaisella asteikolla yhteistyötahojen hyödyllisyyttä koulutuspalveluiden suunnittelussa.
- **hyödyttöä (1) – osittain hyödyllistä (2) – enimmäkseen hyödyllistä (3) – täysin hyödyllistä (4).**
- Tietolähteet on asetettu järjestykseen siten, että %-osuus kuvaa vastaajien yhteenlaskettua osuutta kahdessa ylimmässä luokassa.
- Työnantajayhteistyö koetaan laajalti hyödylliseksi.

Koulutusalojen ja – muotojen painottuminen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Koulutusalojen painottuminen äkillisissä rakennemuutostilanteissa 2018-2021

- **Arvioinnissa tarkasteltiin eri koulutusalojen suhteellista painottumista nk. rakmu-indikaattorilla.**
- **Indikaattori perustui korkeakoulujen arvioihin siitä, kuinka suuri suhteellinen osuus opiskelijoista oli tullut ko. koulutusosalalle opiskelijoiksi äkillisten rakennemuutosten vuoksi.**

Tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä tekniikka ovat painottuneet äkillisissä rakennemuutostilanteissa

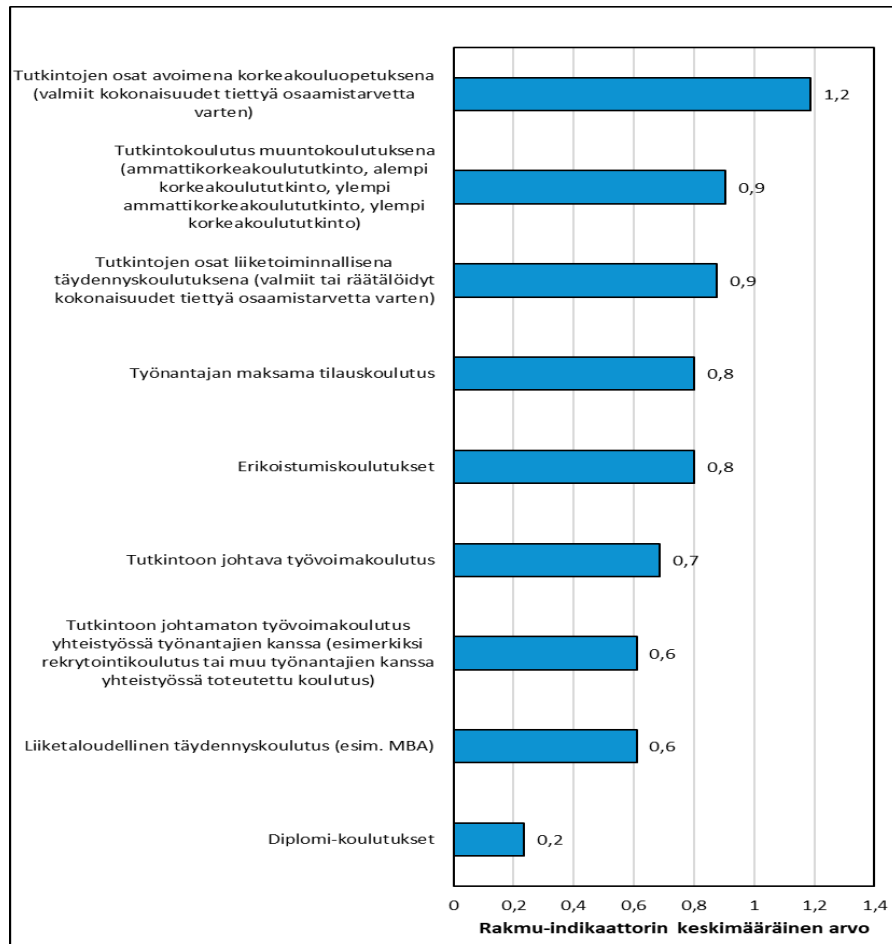
Eniten painottuneet alat

- **Tietojenkäsittely ja tietoliikenne**
- **Tekniikan alat**
- **Terveys- ja hyvinvointialat**
- **Kauppa, hallinto ja oikeustiede**

Vähiten painottuneet alat

- **Humanistiset alat**
- **Maa- ja metsätalousalat**
- **Lääketieteen alat**

Koulutusmuotojen painottuminen äkillisissä rakennemuutostilanteissa 2018-2021

- Arvioinnissa tarkasteltiin eri koulutusalojen suhteellista painottumista nk. rakmu-indikaattorilla.
- Indikaattori perustui korkeakoulujen arvioihin siitä, kuinka suuri suhteellinen osuus opiskelijoista oli tullut ko. koulutusmuodon opiskelijoiksi äkillisten rakennemuutosten vuoksi.

Tutkintojen osat ja muuntokoulutukset ovat painottuneet äkillisissä rakennemuutostilanteissa

Eniten painottuneet koulutukset

- **Tutkintojen osat (avoin korkeakouluopetus)**
- **Tutkintojen osat (liiketaloudellinen koulutus)**
- **Tutkintokoulutus muuntokoulutuksena**

Vähiten painottuneet koulutukset

- **Tutkintoon johtamaton työvoimakoulutus**
- **Liiketaloudellinen täydennyskoulutus (esim. MBA)**
- **Diplomi-koulutukset**

Havaintoja koulutusaloista ja -muodoista

- **Valmiiksi tarjolla olevan koulutustarjonnan hyödyntäminen on painottunut viime vuosina työelämän nopeissa muutostilanteissa.**
- **Nykyisellään korkeakoulut vastaavat äkillisiin rakennemuutoksiin usein tutkintokoulutuksen tai tutkinnon osien tarjoamalla ratkaisulla.**
- **Työelämän nopeissa muutostilanteissa voidaan tarvita myös sellaista koulutusta, joka ei sisälly valmiiseen koulutustarjontaan.**
- **Työmarkkinalähtöisesti suunniteltu koulutustarjonta ja negatiivisissa rakennemuutostilanteissa työttömiksi joutuneiden yksittäisten henkilöiden tarpeet eivät aina kohtaa. Haasteet voivat liittyä esimerkiksi koulutusten ajoittamiseen.**
- **Nykyisellään äkillisissä rakennemuutostilanteissa järjestettävissä koulutuksissa painottuvat usein teollisuuden eri toimialat.**
- **Korkeakoulujen tehtävät työelämän nopeissa muutostilanteissa voivat liittyä myös eri toimialojen kehitystä vauhdittavaan tutkimus- ja kehitystoimintaan.**

Korkeakoulusektorien erityispiirteitä ja- kysymyksiä

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Yliopistojen tulosten erityispiirteitä

Haastavatko tradition pituus ja laaja monialaisuus äkillisiin rakennemuutoksiin vastaamista yliopistoissa?

- Yliopistojen itsearviointien hyvissä tuloksissa painottuivat yliopistot, joiden keskeisiä koulutusaloja ovat tekniikka ja/tai kauppatiede.
- Maakuntayliopistoiksi profiloituneet monialayliopistot olivat itsearvioinnissa keskimäärin kehittyvällä tasolla.
- Sellaiset monialayliopistot, joilla on erityisen pitkä toimintahistoria, painottuivat ryhmässä, joka oli arvioinut kykynsä toimia työelämän nopeissa muutostilanteissa alkavalla tasolla tai alkavan ja kehittyvän tason välillä olevaksi.

Ammattikorkeakoulujen tulosten erityispiirteitä

Selittääkö tekniikan alan koulutuksen yleisyys ja laissa säädetty aluekehitystehtävä ammattikorkeakoulujen tuloksia?

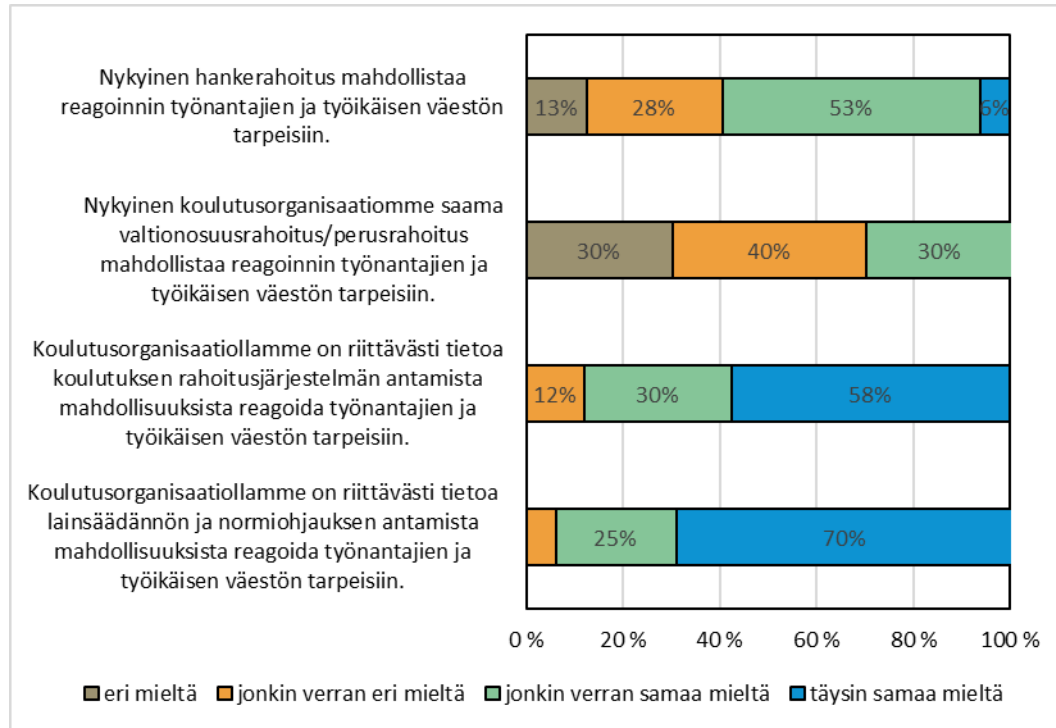
- **Isot tekniikan alojen kouluttajat painottuivat niiden ammattikorkeakoulujen joukossa, joiden itsearviointien tulokset olivat parhaat.**

Fuusiotausta voi selittää kykyä toimia äkillisissä rakennemuutostilanteissa

Onko fuusio lisännyt kykyä toimia äkillisissä rakennemuutoksissa ja/tai usean kunnan alueella toimiminen?

- **Esimerkiksi Metropolian, Xamkin, Aallon, LUTin ja ISYn itsearviointien tulokset viittaavat tähän.**

Rahoitus jakaa näkemyksiä

(n=34 korkeakoulua)

- Osa korkeakouluista ei pidä nykyistä budjettirahoitusta toimivana tapana rahoittaa työikäisen väestön koulutuspalveluita
- Hankerahoitus nähdään jonkin verran toimivampana instrumenttina.
- Toisaalta hankerahoitusta pidetään pirstaleisena ja hitaana tapana reagoida äkillisiin rakennemuutoksiin.
- Pienten koulutuskokonaisuuksien rahoitukselle olisi tarpeen löytää kansallisia malleja.

Mitä korkeakouluissa pitäisi tehdä reagointikyvyn vahvistamiseksi

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

**Arvioinnissa tunnistettuja
toimivan korkeakoulun
piirteitä äkillisissä
rakennemuutostilanteissa**

Erillistoiminnasta osaksi perustoimintaa

Työelämän muutokseen hyvin varautuneet korkeakoulut ovat käyneet lävitse oman organisaationsa ja toimintaympäristönsä erityispiirteet sen arvioimiseksi, millaista varautumista ja kehittämistoimia äkillisissä rakennemuutoksissa toimiminen edellyttää koulutusorganisaatiolta.

Keskeisenä kehittämiskohteena on erillistoiminnan muuttaminen osaksi korkeakoulujen perustoimintaa.

Varautumisen tulisi ensisijaisesti tarkoittaa korkeakoulun perustoimintaan kytkettyjä toimintatapoja, koulutusmuotoja ja koulutussisältöjä, joita voidaan hyödyntää muuttuvissa tilanteissa.

Työikäisen aikuisväestön koulutuspalveluiden tulisi olla strategisesti merkittäviä

Työelämän muutoksiin hyvin varautuneet korkeakoulut ovat sisällyttäneet strategiaansa työikäisen väestön koulutuspalveluiden kehittämisen ja valmiuden toimia työelämän nopeissa muutostilanteissa.

Strategiassa tulisi määritellä työikäiselle väestölle suunnattujen koulutuspalveluiden ja ohjauksen asema osana koulutusorganisaation kokonaistarjontaa.

Strategian tulisi sisältää myös koulutusorganisaation keskeiset linjaukset opetushenkilöstön rekrytoinnista ja osaamisen kehittämisestä äkillisten rakennemuutosten tuomien haasteiden ja mahdollisuuksien mukaisesti.

Taloudellinen varautuminen mahdollistaa nopean reagoinnin äkillisissä rakennemuutostilanteissa

Työelämän muutokseen hyvin varautuneet korkeakoulut varautuvat myös budjettirahoituksellaan työelämän nopeisiin muutostilanteisiin..

Taloudellisella varautumisella varmistetaan se, ettei kehittämistoimien aloittamista tarvitse siirtää taloudellisten resurssien puutteen vuoksi.

Muilla rahoitusmekanismeilla (valtionavustukset, hankinnat, muu hankerahoitus, liiketoiminnallisten palveluiden tuotot ja opiskelijamaksut) voidaan täydentää varautumisen resursseja ja mahdollistaa esimerkiksi täysin uusien koulutusmuotojen suunnittelu ja toteuttaminen kohdennetusti tietyille väestö- ja työntekijäryhmille.

Oman alueellisen roolin tunnistaminen ja kehittäminen on tärkeää

Työelämän muutoksiin hyvin varautuneet korkeakoulut ovat tunnistaneet oman alueellisen roolinsa työelämän nopeissa muutostilanteissa ja äkillisissä rakennemuutostilanteissa.

Alueiden eriytyminen on yksi keskeisistä kansallisista kehityssuunnista, joka koskee elinkeinorakennetta, työmarkkinoita, väestörakennetta ja koulutusta.

Koulutusorganisaatioiden määrä eri alueilla vaihtelee Suomessa merkittävästi, ja työelämän nopeissa muutostilanteissa tarvitaan koulutusorganisaatioiden yhteistyötä, niin koulutusasteiden sisällä kuin välilläkin.

Toimivat ja tarkoituksenmukaiset verkostot ovat varautumisen keskiössä

Työelämän muutoksiin hyvin varautuneet ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut osaavat rakentaa työelämän nopeissa muutostilanteissa tarvittavia verkostoja ja toimia niissä taitavasti yhteisten tavoitteiden edistämiseksi. Verkostoissa toimiminen on hyvin varautuneilla korkeakouluilla huomioitu johtamisen rakenteissa

Yhteistyön tulisi olla jatkuvaa ja ennakoivaa siten, että äkillisissä rakennemuutostilanteissa yhteistyöverkosto on valmiina, tuntee toistensa toimintaa ja tavoitteita ja on tottunut työskentelemään yhdessä.

Yritysten ja työnantajien kanssa toimimisessa yhteistyösuhteen jatkuvuus on tärkeää, koska myös yrityksillä on haasteena ennakoida tulevia elinkeinorakenteen muutoksia ja sovittaa oman henkilöstönsä osaamista niihin.

Työelämäyhteistyössä tärkeitä ovat rakenteet ja yhteyshenkilöt

Työelämän muutokseen hyvin varautuneilla korkeakouluilla on organisaatiossaan selkeät rakenteet ja vastuut yhteistyölle työelämäkumppanien kanssa toimimiseksi. Äkillisten rakennemuutostilanteiden ja työelämän nopeiden muutostilanteiden hoitamiselle on nimetyt yhteyshenkilöt.

Työelämäkumppaneille on tärkeää, että korkeakouluissa on yhteyshenkilö, jonka kanssa koulutustarpeisiin liittyviä asioita voidaan hoitaa.

Yhteyshenkilöt tulisi osata kertoa tarjolla olevista koulutus- ja ohjauspalveluista. Lisäksi korkeakouluissa pitäisi olla yhteyshenkilöitä, joiden kanssa on mahdollista keskustella uusista koulutustarpeista ja selvittää esimerkiksi niihin liittyviä rahoitusmahdollisuuksia

Työelämäyhteydet ovat keskeinen tekijä koulutusten onnistumisessa työelämän nopeissa muutostilanteissa

Työelämän muutokseen hyvin varautuneet korkeakoulut huolehtivat koulutuksen työelämäyhteyksistä äkillisissä rakennemuutostilanteissa ja työelämän nopeissa muutostilanteissa tarjottavissa koulutuksissa.

Koulutukset on hyvä toteuttaa yhdessä työelämäkumppanien kanssa siten, että koulutuksen aikana opiskelijoille muodostuu luonteva polku uusiin tehtäviin työmarkkinoilla.

Koulutuksen työelämäyhteyksiä on tuettava myös henkilöstön osaamisen kehittämällä siten, että henkilöstöllä on mahdollisuus päivittää työelämään liittyvää osaamistaan. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi opettajien työelämäjaksoilla ja yhteisillä projekteilla työelämäkumppanien kanssa.

Opetuksen suunnittelussa on varauduttava työelämän nopeisiin muutostilanteisiin

Työelämän muutoksiin hyvin varautuneiden korkeakoulujen opetussuunnitelmatyön ja opetuksen suunnittelun prosesseissa ja -ohjeissa on huomioitu koulutuksen skaalattavuus äkillisissä rakennemuutostilanteissa

Työelämän nopeissa muutostilanteissa olisi tärkeää voida nostaa yksittäisten tutkintojen osien ja muiden pienten osaamiskokonaisuuksien opiskelijamäärää tarveperustaisesti esimerkiksi avoimena korkeakouluopetuksena tai liiketoiminnallisena koulutuksena.

Mahdollisuus skaalattavuuteen tulisi huomioida koko korkeakoulua ohjaavissa opetussuunnitelmatyön ja opetuksen suunnittelun prosesseissa ja ohjeissa.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

**Työnantajien näkökulma:
arvioinnissa tunnistettuja
toimivan työikäisen väestön
koulutuspalvelun piirteitä**

Työnantajien tarpeet ovat koulutuspalvelujen suunnittelun perustana

Toimiva koulutuspalvelu perustuu työnantajien tarpeiden tunnistamiseen

Alueellisiin tai toimialakohtaisiin osaamistarpeisiin liittyvä vuoropuhelu voi toteutua esimerkiksi alueen tai toimialan yhteisissä työryhmissä tai se voi toteutua muun muassa kumppanuuksista sopimalla.

Yksittäiset työnantajat toivovat koulutusorganisaatioilta myös täsmäkoulutusta tarpeisiinsa. Toimivassa työnantajan henkilöstölle suunnatussa koulutuspalvelussa selvitetään työnantajan henkilöstön osaamistarpeet ja tarkennetaan sekä koulutuspalvelun sisällöt että toteutustavat yhteistyössä työnantajan edustajien kanssa.

Koulutusmuodot ja toteutustavat muotoillaan työnantajien tarpeisiin sopiviksi

Toimivassa koulutuspalvelussa koulutusmuodot, opetusmenetelmät sekä opiskelun aika ja paikka muotoillaan sellaisiksi, että työssäkävillä työkäiseen väestöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus opiskella.

Koulutusorganisaatioiden hyvien koulutuspalvelujen esimerkeissä korostui se, että koulutukset on suunniteltu työn ohessa opiskeltaviksi. Koulutusten toteutustavat on suunniteltu yhteistyössä työnantajien kanssa.

Toteutustapoina toimiviksi oli havaittu monimuotokoulutukset ja verkkokoulutukset.

Koulutusorganisaatioiden yhteistyöllä turvataan työnantajien tarpeisiin vastaaminen alueellisesti ja toimialakohtaisesti

Toimivassa työkäiselle väestölle suunnatussa koulutuspalvelussa hyödynnetään alueellisesti ja koulutusalaakohtaisesti eri koulutusorganisaatioiden osaamista ja koulutuspalveluja

Työelämän nopeissa muutostilanteissa osaamisen kehittämisen tarpeet voivat ylittää yhden koulutusorganisaation mahdollisuudet tarjota työnantajille tarpeenmukaisia koulutuspalveluja.

Koulutusorganisaatioidenyhteistyö muiden toimijoiden kanssa koulutusten toteuttamisessa on vielä melko vähäistä ja sitä on tarpeen tiivistää työelämän nopeissa muutostilanteissa. Koulutusorganisaatiot voivat yhdessä tarjota monipuolisia koulutuspalveluja ja vastata alueen tai toimialan työnantajien tarpeisiin.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

**Aikuisopiskelijan näkökulma:
arvioinnissa tunnistettuja
toimivan työikäisen väestön
koulutuspalvelun piirteitä**

Työikäiselle väestölle on oltava tarjolla helposti saatavaa tietoa opiskelumahdollisuuksista ja opintojen rahoittamisesta

Toimivissa koulutuspalveluissa huolehditaan siitä, että työikäisellä väestöllä on työn ja koulutuksen nivelkohdissa saatavilla ohjauspalveluja ja tietoa opintojen rahoittamisesta.

Tiedonsaanti opiskelumahdollisuuksista ja uramahdollisuuksista on olennaisen tärkeää turvata silloin, kun yksittäinen henkilö kohtaa työelämän nopean muutoksen.

Opiskelijoiden ohjaamiseen tarvitaan palveluita, joissa työikäiseen väestöön kuuluva henkilö voisi keskustella opinto- ja uraohjaajien kanssa osaamisen kehittämisen mahdollisuuksista. Myös TE-toimistoissa tulisi varmistaa, että työelämän nopeissa muutostilanteissa työttömiksi jääneisiin oltaisiin nopeasti yhteydessä työttömyyden alkaessa.

Koulutuspalvelujen suunnittelussa otetaan huomioon työikäisen väestön tarpeet

Toimivassa koulutuspalvelussa tunnistetaan työikäisen väestön osaamisen kehittämisen tarpeet.

Työikäisellä väestöllä on monenlaisia tavoitteita ja tarpeita osaamisen kehittämiseksi.

Osa hakee täydennystä osaamiseensa, osa tarvitsee uutta osaamista työllistymistä varten ja osalla on tavoitteena alanvaihto.

Koulutuspalveluihin hakeutumisen on oltava joustavaa

Toimivissa koulutuspalveluissa yksittäisten henkilöiden on mahdollista hakeutua opintoihin jatkuvasti ja joustavasti.

Työelämän nopeissa muutostilanteissa on tärkeää, että yksittäiset henkilöt voivat aloittaa opintonsa joustavasti.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjillä ja korkeakouluilla on jo monia keinoja käytössään joustavaan hakeutumiseen.

Koulutuspalvelujen toteutuksessa on otettava huomioon opiskelijoiden lähtötaso ja valmiudet opiskeluun

Toimivissa työikäiselle väestölle suunnatuissa koulutuspalveluissa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtötasot ja valmiudet opiskeluun sekä aiemmin hankittu osaaminen.

Opinnot tulee henkilökohtaistaa ja aiemmin hankittu osaaminen tunnistaa ja tunnustaa. Henkilökohtaistamisen sekä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen avulla voidaan varmistaa, että opiskelupolku on riittävän henkilökohtainen.

On tärkeää, että aiemman osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menettelyjen toimivuus varmistetaan molemmilla koulutusasteilla.

Ohjauspalvelujen saatavuus on varmistettava

Toimivassa koulutuspalvelussa varmistetaan, että opiskelijat saavat tarpeidensa mukaisesti ohjauspalveluita opintojen alussa, aikana ja lopussa.

**Työikäiset opiskelijat ovat monimuotoinen ryhmä.
Osalla opiskelijoista on vähän aikaisempia opintoja takana tai edellisistä opinnoista voi olla pitkä aika.**

Opinnot voivat keskeytyä tai opinnoissa eteneminen voi hidastua, jos opiskelija jää yksin suunnittelemaan opintojaan.

Opiskelijoita on tuettava työssäoppimispaikkojen ja työharjoittelupaikkojen etsimisessä

Toimivassa työikäiselle väestölle suunnatussa koulutuspalvelussa huolehditaan siitä, että opiskelijat saavat riittävästi tukea työssäoppimispaikkojen ja harjoittelupaikkojen hankkimiseen.

Myös työikäisillä opiskelijoilla voi olla haasteita sopivan ja laadukkaan työssäoppimispaikan tai harjoittelupaikan löytämisessä.

Koulutusorganisaation on tarpeen varmistaa ja tukea sitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus opiskelun tavoitteiden mukaiseen työssäoppimiseen tai harjoitteluun.

Työikäisen väestön koulutuspalvelujen on tuettava työllistymistä

Toimiva koulutuspalvelu parantaa työllistymismahdollisuuksia ja johtaa uudelleentyöllistymiseen.

Nykyiset koulutuspalvelut eivät aina tue työllistymistä riittävästi, vaan koulutuspalvelujen suunnittelu saattaa lähteä koulutusorganisaatiolla jo valmiina olevasta koulutustarjonnasta.

Koulutuspalvelujen sisällöissä ja toteutuksessa tulisi varmistaa se, että ne tukevat työllistymistä.

**Lisätietoja:
Kati Isoaho, Karvi
kati.isoaho@karvi.fi**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS